

PRESEK

List za mlade matematike, fizike, astronome in računalnikarje

ISSN 0351-6652

Letnik 23 (1995/1996)

Številka 6

Strani 344-346

Marijan Prosen:

MLEČNI VOZ

Ključne besede: astronomija, ozvezdja, Rimska cesta, Strelec, Sagittarius, Mlečna skleda, Mlečna zajemalka.

Elektronska verzija: <http://www.presek.si/23/1278-Prosen.pdf>

© 1996 Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije

© 2010 DMFA - založništvo

Vse pravice pridržane. Razmnoževanje ali reproduciranje celote ali posameznih delov brez poprejšnjega dovoljenja založnika ni dovoljeno.

MLEČNI VOZ

Sredi poletja se v večernih urah na naše nebo povzpne mlečni trak Rimske ceste tako, kot da bi opasal vse nebo, saj poteka od juga prek zenita do severa. Ne zamudite priložnosti in občudujte to lepo naravno znamenitost.

Slika 1. Rimska cesta – risba.

Nizko na južnem delu neba, tam, kjer se Rimska cesta skoraj navpično pogrezne v tla in se navidezno dotika obzorja, leži ozvezdje *Strelec*. Je nekoliko težje razpoznavno ozvezdje, vendar če si zapomnimo lego njegovih značilnih zvezd, ga ne moremo spregledati. V ozvezdju *Strelec* lahko opazujemo znameniti *Mlečni voz*, ki ga oblikuje sedem svetlih zvezd približno v osrednjem delu ozvezdja. To je eden izmed petih nebesnih voz, ki jih opazujemo na nebu. Pravijo mu tudi *Mlečna skleda* ali *Mlečna zajemalka*. To ime mu kar pristoja, saj leži v enem najbogatejših z vesoljskimi telesi napolnjenih delov Rimske ali Mlečne ceste.

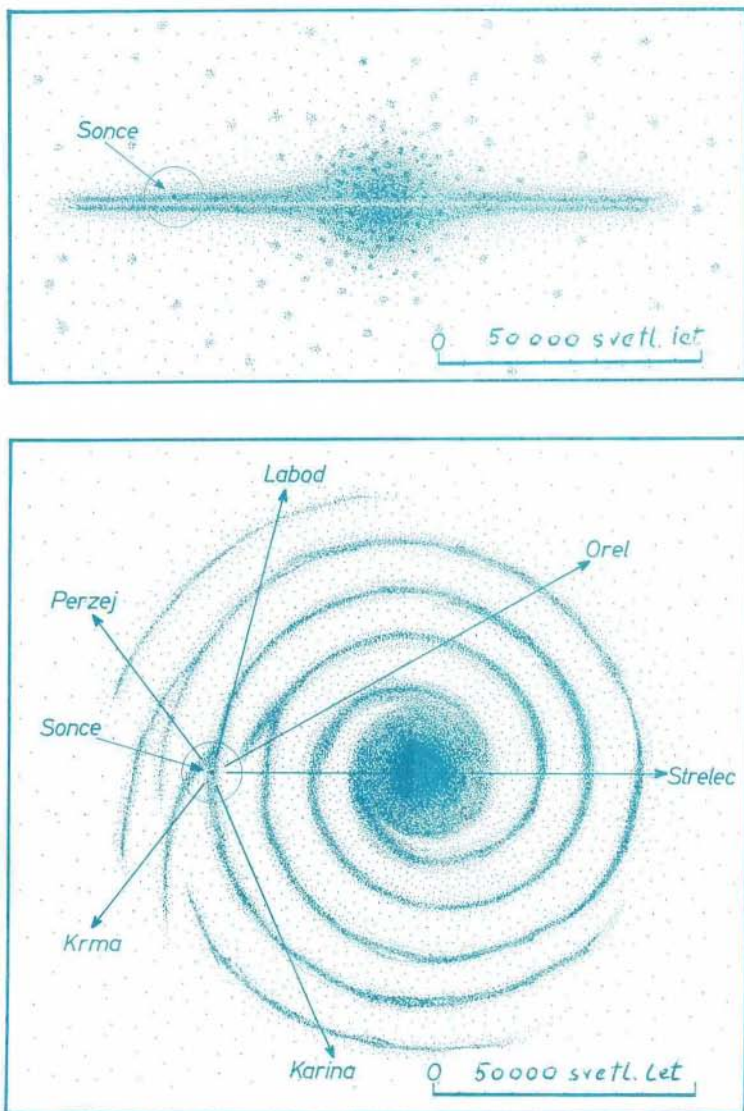
Predlagamo, da v poletnih večerih in nočeh opazujete in občudujete Rimsko cesto. Nato poskusite razpoznati ozvezdje *Strelec* in v njem ugotoviti zvezde, ki sestavljajo *Mlečni voz*.

Z daljnogledom manjše povečave pogledajte zvezde izven Rimske ceste, nato pa zvezde v Rimski cesti. Kaj opazite?

Z daljnogledom opazujte še druge vesoljske objekte: zvezdne kopice in meglice, ki ležijo v ozvezdju *Strelec*. Ko gledate proti ozvezdju *Strelec*, se morate zavedati, da je vaš pogled usmerjen proti središču naše Galaksije.

Slika 2. Ozvezdje *Strelec* – *Sagittarius* (lat.) in *Mlečni voz* v njem je pri nas zvečer najbolj vidno od junija do septembra. *Mlečni voz* je v najprimernejši legi za opazovanje poleti. Izsledimo ga nizko na južni strani neba.

Slika 3. Naša Galaksija. Zgoraj pogled z boka, spodaj pogled v smeri vrtilne osi.